

Tyskundervisning

På Husum Danske Skole får et hold flygtninge tyskundervisning tre gange om ugen.

Side 5

“Fristelserne og udfordringerne ligger der hele tiden. Eleverne skal lære at omgås dem, at leve med dem og især at leve godt med dem.

Lars Kofoed-Jensen, Direktør om mobiltelefoner i skolen.

Side 3

I fangernes fodspor

Skoleelever besøger KZ-lejren i Ladelund.

Side 7

Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.

Digitale ordbøger til alle elever

Hjælpemidler

Skoleforeningen sikrer nutidigt behov fra indskoling til studentereksamen.

Skoleforeningen stiller nu et abonnement på Ordbogen.com til rådighed for alle sine elever.

Dermed har elever og forældre gratis adgang til en pakke digitale ordbøger til brug i skolen og i fritiden. Der er både tale om ordbøger til sprogene dansk, tysk, engelsk, fransk og spansk samt danske retskrivnings- og synonymordbøger,

den tyske Duden, Politikens første engelskordbog og meget mere.

Ikke fler bøger

Da det ikke længere er muligt at købe en lang række danske ordbøger i papirudgave pga. digitaliseringen i Danmark, er et abonnement på Ordbogen.com en ressource, vi slet ikke kan undvære, siger Skoleforeningens danskkonsulent, Tina Joost.

Indkøbet af de digitale ordbøger er en del af Skoleforeningens kommende it- og sprogstrategi, som skal styrke sproget i mindretallet. Indkøbet sikrer desuden, at alle elevers ord-

bogsbehov kan dækkes fra 1.-13. klasse, lige som alle elever arbejder med samme ordbog og udgave.

Ordbøgerne kan bruges på computere, tablets eller smartphones. På computere er der også en »offline«-version til for eksempel prøver og eksamen, siger Skoleforeningens it-konsulent Hans Christian Christensen.

For skolekonsulent Eberhard von Oettingen har skolen en vigtig rolle i at styrke elevernes mediekompetence.

- Vi har en opgave i forhold til den tekniske og pædagogiske implemen-

tering af de digitale ordbøger, så de bliver et dagligt sprogredskab for elever og lærere. Derfor er der planlagt introduktioner til både lærere og elever på alle skoler.

Sprogstrategi

- Og selvfølgelig handler det - som sprogstrategi om, at skolens faglærere anvender Ordbogen.com i den daglige undervisning på skolens interaktive tavler, computere og lignende og ligeledes opfordrer eleverne til at bruge ordbøgerne på deres egen mobiltelefon/tablet eller computer, siger han.

Med abonnementet bevæger undervisningen sig igen et skridt hen imod en ikke så fjern fremtid, hvor det vil være helt almindeligt, at for eksempel eksamen afholdes med en computer som skriveredskab og opslagsværk. Skoleforeningen har derfor taget kontakt til undervisningsministeriet i Kiel for at finde en løsning på den særlige udfordring, de danske skoler i Sydslesvig har, ikke mindst i forhold til hvilke hjælpemidler, der må bruges i eksamenssituationer, fordi digital læring i Danmark er langt mere udbredt end i Tyskland.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Studerterne på A. P. Møller Skolen hoppede i Slien, efter at de havde fået huer på. Se Skoleforeningens afgangselever på midtersiderne.

Samarbejde om fritidspakker

Samarbejde

Børne- og Ungdomshuse og Skoleforeningens tilbyder nu i fællesskab fritidstilbud til de sydslesvigske børn.

Dansk Skoleforening for Sydslesvig og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) har nu formuleret et samarbejde med hensyn til fritidstilbud på de skoler, hvor der er et Børne- og Ungdomshus i nærheden.

Der har i nogle år været en udfor-

dring på området, fordi lovgivningen i Slesvig-Holsten pålægger skolerne, at de skal tilbyde heldagsskoleaktiviteter. Det har betydet to sideløbende fritidstilbud i skolerne og i Børne- og Ungdomshusene. I 2014 var der blandt andet stor fokus på, om Skoleforeningens heldagsskoletilbud ville udkonkurrere Børne- og Ungdomshusene. Det har ikke været tilfældet, men i Skoleforeningen og i SdU har man haft et ønske om at gøre ordningerne mere fleksible og nemmere for børnene og deres forældre. Det har nemlig indtil nu

været et enten/eller-spørgsmål med hensyn til fritidstilbud i heldagsskolen og Børne- og Ungdomshusene.

Afregning sker internt

- Sådan vil det ikke være fremover. Skoleforeningen og SdU tilbyder i fællesskab forskellige pakkeløsninger. De indeholder fritidstilbud for tre, fire eller fem dage med eller uden pasning i ferietiden og med forskellige antal timer per dag. Om det så er Børne- og Ungdomshuset eller skolens heldagsskole, der tilbyder de enkelte aktiviteter, ordner

vi internt, og det samme gælder betalingen, siger skolekonsulent Eberhard von Oettingen.

Den nye pakkemodel begynder nu i Harreslev og Egernførde og skal så indføres alle på alle andre skoler og Børne- og Ungdomshuse.

- Modellerne bliver ikke identiske, da vi selvfølgelig tager hensyn til det allerede voksende samarbejde, som i forvejen er nogle steder. Samtidig vil vi stille og roligt også involvere foreningslivet i arbejdet, siger områdeleder i SdU, Guido Petersen.

Skoleforeningen ansætter

Skolepædagoger

Små klasser

Ny pædagogisk ressource skal udvikle skolemiljøet i 1. til 4. klasse.

Skoleforeningen ansætter ni skolepædagoger på syv fællesskoler og to store grundskoler som skal støtte skolerne og klasseteamsene i inklusionsopgaven i 1. til 4. klasse.

Med udgangspunkt i de ni skoler skal skolepædagogerne støtte og løse opgaver i skoledistriktets andre skoler i samarbejde med PPR. Dertil oprettes der såkaldte inklusionsteams på hver af de ni skoler, som prioriterer, koordinerer og evaluerer skolepædagogernes indsats.

Inklusionsteamet består blandt andet af skolelederne, skolepædagogerne, speciallærere og skolesocialarbejdere.

Faglighed

- Med denne model vil vi sikre en høj faglighed og mulighed for at udvikle tværfaglige miljøer. Skolepædagogernes arbejde skal ikke være at slukke brande men især at arbejde forebyggende for at skabe gode miljøer i grundskoleforløbet og for alle elever. Skolepædagogerne har deres opgaver, de skal løfte i tæt samarbejde med alle professionelle voksne der er omkring børnene. De skal bl.a. være med til at styrke fællesskabet, gribe ind omkring de sociale udfordringer og være med til at udvikle et godt undervisningsmiljø, siger skolekonsulent Eberhard von Oettingen.

- Vi vil satse på at bundte ressourcen skolepædagoger i fællesskole-distrikterne og at sætte den ind strategisk på baggrund af PPR's vurdering, siger han

Skoleforeningen har ligesom alle andre skoler i Slesvig-Holsten fået 125 euro pr. barn i 1. til 4. klasse i grundskolen og hjælpeskolen til at ansætte skolepædagoger. For Skoleforeningen betyder det, at de danske skoler får cirka 275.000 euro for de cirka 2200 elever på de første klassetrin.

Leder

Ferie, ferie, ferie,
slap nu af, du har fri og syng en glad melodi.
Op mod solen ler jeg,
den vil skinne til ferien er forbi. ...håber jeg!

Denne weekend er for mange elever noget særligt. At vågne op lørdag morgen i bevidstheden om, at man ikke skal i skole på mandag, er for de fleste en dejlig fornemmelse. Der venter nu en velfortjent ferietid inden de unge starter med uddannelsen, et studium, en ny klasse eller skole. De seneste uger har været præget af karakter-møder, eksaminationer, årsmøderaktiviteter, huetid, dimissioner, idrætsstævner, klasse/studierejser, skemalægning, sommerfester og meget mere. På skolernes kontore og ved Skoleforeningens centralad-ministration er der stadig travlhed, først om 8 til 10 dage kører appa-ratet ned på feriemodus i tre uger. Men elevernes seks ugers sommerferie stiller i vores moderne sam-fund store krav til de arbejdende forældre, der nu skal udføre et stor logistisk puslespil med at find pasningsmuligheder for deres børn.

Dansk Skoleforening er derfor glad for, at det på grund af et tæt sa-mararbejde med SdU er lykkedes at få et feriepasningstilbud stablet på benene. Alle forældre til børn i de danske skoler i Sydslesvig, der har brug for en last minut-ferie-pasning kan nu henvende sig di-rekte til et af de sydslesvigske Børne- og Ungdomshuse og få af-talt pasningstid til absolut hu-mane priser.

Jeg vil her gerne gøre opmærk-som på, at ordningen også og især gælder for førskolebørnene. Her har mange af os forældre jo en ek-tra udfordring, fordi børnene ikke kan komme tilbage i børnehaverne, når disse åbner igen efter som-merferien. Jeg har sagt, at et samarbejde i mindretallets foreninger giver muligheder og styrker helheden uden at der skal en struktur-forandring til! Denne aftale mellem Dansk Skoleforeningen og SdU er endnu en gang bevis for denne påstand.

De sydslesvigske feriebørn er undervejs, feriekolonien Vesterled tager imod de første grupper med børn på mandag og rejsekontoret har trav-lt med at holde styr på det hele. Sommerferien og skolelukninger be-tyder også for Skoleforeningens Teknisk Afdeling i øvrigt ” Volle Fahrt Voraus” da det er højsaison for alle større vedligeholdelsesopgaver, ombygninger, saneringer og så videre. Så ikke i alle afdelinger inden for Skoleforeningen kan der holdes ferie i de næste uger. Men for alle andre gælder det om at få Sydslesvigman/Woman T-shirts på og nyde sommerferien !

Efter sommerferien tager vi i styrelsen og administrationen udhvilet igen fat på de udfordringer der så må vente os. Skoleforeningen skal stadigvæk foretage interne besparelser, udvide vuggestueområdet og i det hele taget videreudvikles. Styrelsen har derfor ud over sine obliga-toriske styrelsesmøder holdt to klausul/arbejds-møder og vil derudover holde et internt strategi/klausul weekendmøde i september. Men nu er det først ferie. Men dog ikke for alle

School’s out forever
School’s out for summer
School’s out with fever
School’s out completely
(Alice Cooper)

Jeg siger tak til alle engagerede medarbejder, forældre og elever i fore-ningen og ønsker jer en rigtig god sommer.

Udo Jensen, formand

FOTO: ARKIV

LÆrerstuderende fra Danmark i praktik i Sydslesvig.

Skoleforeningen vil have flere danske praktikanter

Samarbejde

En partnerskabsaftale med UCSyd er blevet indgået i den-ne måned.

Skoleforeningen vil have mange fle-re danske praktikanter ned til Syd-slesvig på skoleområdet. Dette mål ser man frem til at opnå med den netop indgåede partnerskabsaftale med UCSyd omkring praktikvirk-somheden. Aftalen er et produkt af det gode og tætte partnerskab der er mellem UCSyd og Skoleforeningen. - I forlængelse af den nye lærerud-dannelse har den danske regering opfordret uddannelsesstederne til at lave kommunale aftaler. Med den af-tale vi nu har med UCSyd bliver Sko-leforeningen faktisk ligestillet med en dansk kommune på praktikom-rådet, og det er et rigtig vigtigt sig-nal, siger skolekonsulent Eberhard von Oettingen. Målet med aftalerne er at lærer-

studerendes praktikophold bliver vægtet noget mere i den nuværende læreruddannelse og Skoleforeningen har valgt at omstrukturere praktik-virksomheden, så den bliver udvik-let i forhold til de krav UCSyd har i forhold til de fag, praktikstuderende skal undervises i og den vejledning de skal have.

Regionale praktiksteder

Der skabes tre regionale praktik-steder på vestkysten i Slesvig og i Flensborg, hvor der vil være prak-tikvejledere og det nødvendige antal praktiklærere Skoleforeningen efter-hånden opkvalificerer. I samarbejde med skolerne arbejder skolekontoret på at udvikle skolepraktikken i Syd-slesvig. – Vi skal have fokus på den dan-ske praktik i Sydslesvig- helt klar med den tanke, at vi gerne vil re-kruttere flere danske lærere, siger Eberhard von Oettingen. Lige nu har vi mange sydslesvigere der ønsker

praktik på vores skoler. Men vores særlige mindretalsvinkel i dannel-ses- og skolesammenhænge bør også kunne tiltrække flere danske stude-rende. Jeg tror vi skal blive bedre til at formidle dette og gøre os attrak-tive. Det er vi i gang med nu, siger han.

Samtidig slår Skoleforeningen fast, at det i fremtiden ikke længere vil være muligt for lærerstuderende, der kommer fra Sydslesvig, at være på en skole i Sydslesvig i 1. praktik-periode, mens de er velkomne i 2. og 3. praktikperiode. I øvrigt opfor-drer Skolekontoret skolelederne til at anbefale sydslesvigske studerende at søge alle praktikperioder i Dan-mark, da det vil ruste dem bedre til en kommende stilling ved Skolefor-eningen. På dagtilbudsområdet har der al-lerede gennem længere tid været et fast samarbejde, så dagtilbuddene i Sydslesvig fungerer på lige fod med institutionerne i Danmark.

ELEVUDVEKSLING - EFTERÅRETS FEDESTE OPLEVELSE

Vil du prøve noget, der virkelig rykker?

I efteråret kommer den næste seje danmarksoplevelse for Sydslesvigske skolelever: elevudveksling!

Mødet er gensidigt, så I vil i én uge have et dansk barn som gæst, der følger jeres familie og skolegang. I den anden uge tager du selv med hjem til det danske barn og oplever dennes hverdag i skolen, fritiden og i familien. Det kan føre til grænseoverskridende venskaber som holder i mange år frem.

Hvem:

Børn fra 4. klasse og op efter

Hvor længe:

2 uger - 1 uge i Danmark og 1 uge i Sydslesvig i perioden uge 45-47 (7.-25. november 2016)

Hvordan:

Transport aftales indbyrdes mellem den danske og sydslesvigske familie

Tilmeldingsfrist:

19.9.2016

Hvis du mener, at et sprogligt, fagligt og socialt boost er noget for dig, så tag fat i rejselederen på din skole eller læs mere og find formularerne på feriebarn.dk/elevudveksling

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

feriebarn.dk
SYDSLESVIGSKE BØRNS FERIEREJSER

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Elever vil have klar besked

Fælleselevråd

Skoleforeningen har brug for fælles retningslinjer for brug af mobiltelefoner, og de må ikke stride imod lovgivningen, mener fælleselevrådet.

Skoleforeningens fælleselevråd ønsker at formulere en overordnet politik for brug af mobiltelefoner på de danske skoler. Ønsket udspringer af, at fælleselevrådet har konstateret, at der er vidt forskellige regler for, hvordan mobiltelefoner bliver håndteret på de enkelte skoler.

På sit seneste møde har fælleselevrådet diskuteret sine ønsker og krav. Der blev bemærket, at reglerne på nogle skoler faktisk ikke svarer til den lovgivning, der er gældende i Slesvig-Holsten. Det er for eksempel, når samarbejdsrådet på en skole har besluttet, at mobiltelefoner, der er blevet frataget elever på grund af forstyrrende adfærd i undervisningen, ikke behøver at blive afleveret tilbage efter skoletid. I stedet skal forældrene hente telefonen efter skoletid eller endda dagen efter. Og det strider imod lovgivningen.

Lokale regler

For fælleselevrådet er det klart, at det er den enkelte skole, der definerer, hvilke regler der er for benyttelse af mobiltelefoner. Det, der efterlyses, er enkle og klare overordnede regler,

FOTO: ARKIV

som lægger sig op ad lovgivningen på området. Fælleselevrådet vil arbejde videre med emnet efter sommerferien, hvor der også skal tages fat på en slags kodeks for mobiltelefoner og sociale medier. Eleverne vil der diskutere den

enkelte brugers holdning, etik og adfærd samt de mange muligheder, der ligger i brugen af nye medier.

For Skoleforeningens direktør, Lars Kofoed-Jensen, handler det om, hvad eleverne skal

lære i den digitale hverdag.

Hvad skal de lære

- Når vi snakker om brugen af mobiltelefoner, går bølgerne tit højt: »De forstyrrer. Eleverne kan ikke koncentrere sig«. Løsningerne bliver tit noget med forbud, konfiskering og fjernelse af »valget«. Men hvad skal eleverne lære? Det spørgsmål glemmer vi tit at stille, siger han.

- Mobiltelefonen, som forener den mobile tilgængelighed og computerens informations- og kommunikationsmuligheder, er en faktor, som ikke kan tænkes væk i det moderne liv. Fristelserne og udfordringerne ligger der hele tiden, men eleverne skal lære at omgås dem, at leve med dem og især at leve godt med dem. De skal lære gode vaner, så de ikke lader sig forstyrre, når det er skadeligt for indlæringen, og så de ikke bliver »afhængige« af mobilen, siger Lars Kofoed-Jensen.

- Men det lærer de ikke gennem forbud. Mit bud er, at vi skal indarbejde dette redskab i vores læreplaner og have nogle gode input til elevernes dannelse også på denne del af it-området. Samtale fremmer forståelsen, sagde et mobilfirma for mange år siden, vi skal også samtale om mobilens plads i vores liv, og så skal gode vaner udvikles og indarbejdes. De kommer ikke gennem forbud, siger Skoleforeningens direktør 😊

Højskolen har fået nye vedtægter og en støttekreds

Jaruplund Højskole

Jaruplund Højskoles bestyrelse udvides med en repræsentant fra de ansatte og en fra vennekedsen.

Skoleforeningens styrelse har på sit seneste møde godkendt de nye vedtægter for Jaruplund Højskole. Den mest markante ændring er sammensætningen af højskolens bestyrelse. Den udvides med to medlemmer og kan fremover bestå af op til otte medlemmer. Et nyt medlem vælges blandt højskolens medarbejdere, og et bestyrelsesmedlem kommer fra Jaruplund Højskoles nye støttekreds.

Nye vedtægter

Med de nye vedtægter er netop støttekredsen, som nogle af højskolens venner tog initiativ til sidste år, nu en helt officiel del af højskolelivet.

Formålet med støttekredsen er få etableret et netværk, som støtter og bakker op om Jaruplund Højskole. Netværket skal være med til at forankre Jaruplund Højskole som dansk højskole i Sydlesvig, og medlemmerne skal være ambassadører for højskolen, dens tilbud og dens øvrige virke og dermed hjælpe til med at markedsføre højskolen.

Legat

Støttekredsens medlem af højskolens bestyrelse vælges på et årligt møde i kredsen, hvor der også er valg til det såkaldte støttekredsudvalg, som er en slags bestyrelse. Med kontingentet fra støttekredsen skal der blandt andet uddeles et legat til en elev på et langt kursus. Enkelt medlemskab af vennekedsen koster pt. 15 euro (110 kroner). For samboende par koster det pt. 20 euro (150 kroner). Flere informationer fås på højskolens hjemmeside.

Danskkurser i efteråret 2016 på Jaruplund Højskole

Danskkurser

Jaruplund Højskole tilbyder danskkurser på forskellige sprog-niveauer.

Mange deltagere benytter muligheden for uddannelsesorlov ved at tage et sprogkursus. Desuden kan man deltage i et weekendkursus fordelt på fire dage (den 4.11. og 5.11. samt den 25.11. og 26.11.2016) på sprogniveau 2 - godt begynderniveau.

I efteråret er der kurser fra den

12.9. - 16.9. på niveau 7 – fortsætter niveau, fra den 10.10. - 14.10. på niveau 1 og fra den 14.11. - 18.11. på niveau 3 - godt basiskendskab.

Ugekursus koster 180,- euro og weekendkurset 120,- euro.

Yderligere oplysninger fås på skolens hjemmeside www.jaruplund.de.

Børnemusik

Nu får Sydlesvig sin helt egen festival med dansk børnemusik

Skoleforeningen og en række andre sydslesvigske organisationer arrangerer i september en børnemusikfestival »Børn og Musik i Sydlesvig«.

I ugen op til den 24. September finder der forskellige musikalske arrangementer sted på de sydslesvigske skoler samt på Flensborg Bibliotek. -

- Vi har et ønske om at give børn i mindretallet en musikfestival, hvor det danske sprog er i centrum, siger Tinne Virgils, børne- og ungdomskonsulent i SdU.

Ved at afholde denne festival vil både børn og voksne få nye musikalske oplevelser og ny inspiration til at bruge dansk børnemusik i deres hverdag.

Idéen til denne festival kom fra Tine Mynster, musiker og projektleder – og sammen med Tinne Virgils begyndte festivalen at tage form. Tine Mynster er medlem af DPA (Danske Populær Autorer, forening for komponister og tekstforfattere) og har igennem denne forening arrangeret og deltaget i en del lignende festivaler rundt omkring i Danmark. Ønsket var at præsentere ny dansk børnemusik live til børn i det danske mindretal i Sydlesvig. Tine Mynster har via sit store netværk fået lavet aftaler med en lang række erfarne musikere, der kommer og spiller deres egne sange rundt omkring på skolerne, og det hele afsluttes af en familiefestival på Christianslyst lørdag den 24. september kl. 11 til 15. Ud over musikken vil det være muligt at købe mad og møde bogbussen, slå koldbøtter på græsset og mange andre udendørs aktiviteter

I anledningen har Tine Mynster skrevet en sang, hvor både børn og voksne kan synge og danse med, og tanken med »Giv mig dine hænder« er netop at festivalen lever både før og efter dagene i september.

Alle børn og voksne kommer til at opleve sangen på koncertdagene, og når de mødes på Christianslyst vil det være muligt at deltage i et kæmpestort kor af børn og voksne.

Sangen kan ses på: www.youtube.com/watch?v=Ico_oyo8edE&feature=youtu.be&app=desktop

En rundspørge blandt institutionerne i Skoleforeningen vidner om, at der via skolekoncerter, frivillig musikundervisning, skolekor - og orkestre m.m. varetages et rigt musikliv i foreningens daglige virke. Rundspørgen afslører dog også en ubalance, idet kulturtilbuddene omkring musik først og fremmest finder sted i mellemtrinnene og overbygningen, knap så meget i indskolingen og i børnehaver.

Ubalancen er også tydelig i placeringen i kulturtilbuddene: I de sydslesvigske »metropoler« (f.eks. i Flensborg, Slesvig m.fl.) bugner til-

buddene, mens institutionerne uden for de større byer ofte er tvunget til at køre langt for at deltage i kulturtilbud.

- Det er meget vigtigt, at formidle lige netop dansksproget musik for de mindre børn for at medvirke i sprogstimuleringen på et tidligt tidspunkt. Musikken skal have en klar pædagogisk indfaldsvinkel og skal kunne stimulere alle børn, siger Tinne Virgils.

- Ønsket med festivalen er at få så mange børn som muligt til at møde den danske børnemusik, derfor spiller vi ude på skolerne i regionen, og har lavet en udførlig plan for hvordan både skole og børnehavebørn transporteres til og fra koncerterne.

De sydslesvigske dimittender og studenter

2016

Jes Kruse Skolens dimittender

Laura Brockmann, Till Claussen, Masha Dess von Dufving, Stina Dupbach, Sarah-Ann Geb senick, Lynn Hethey, Mattis Hidde-Regel, Bjö ra-Sophie Jürgensen, Louisa Kilbak, Lena Lu gens, Konrad Metzler, Nils Meyer, Denny Mu letz, Severin Staack, Sarah Blaase, Max Gaugl mann, Theo van der Horst, Lea Johannsen, K Krebs, Felix Lau, Jule Lausten, Emma Lina Li tin, Patrik Niebergall, Gian-Luca Puxeddu, M mus Thomsen, Hanna Ting, Julia Ting, Miche ra Schimmelpennig, Lasse Hansen, Alexandr Morten Siebert.

A. P. Møller Skolens dimittender

Ronja Behnke, Niklas Brauns, André Lukas C vin Davidsen Glorius, Niklas Gernhardt, Oliv Tamme Matzen, Jacob Søndermark Mogens ena Ovens, Arne Ferdinand Peters-Knauer, P Rieke Sönksen, Gyde Wendrich, Signe Bredho Helena Maria Breckling, Jesper Brenzel, Anna sen, Katharina Diecks, Jens-Flemming Dierk las Duus, Lunis Nicolai Ehm, Christoph Gudd Harder, Annika Hoffmann, Lasse Janssen, Fe ne Jochimsen, Adrian Joel Kohn, Tom Jonas Sophie-Marie Maleschka, Lisa Matschassek, Marco Alexander Maansson, Kilian Neuman Fabian Pfeifer, Celine Plechinger, Andrew Rei Leon Sodjavi, Morten Sean Strecker, Kim Bas cent Christopher Taubert, Elin Weitkamp.

Duborg-Skolens studenter

Christopher Andresen, Sophie Louise Appel, ler, Lena Friederike Meroe Baute, Christin M le Borchardt, Phillip Borg, Athar Mounira Borj Borkowski, Marten Brauer, Kim Lara Brinks, Brudnitzki, Pauline Brückner, Franziska Buh Nicolai Böhrnsen, Finn Clausen, Aljoscha Do Draheim, Samuel Kilian Rodriguez Dreis, Ber le Sophie Eichhorn, Leonie Fecker, Jonathan Jessica Lynn Gilmore, Florian Gröning, Cecili Habild, Cindy Hagel, Rasmus Hansen, Mikke sen, Vivien Hartwig, Luisa Haupt, Marcel Pas mas Jesse Heldt, Jan Helmer, Kevin Hildebra Hinrichsen, Laura-Marie Hoffmann, Flemmi Morten Hoppe, Annika Höfelmeyer, Jonah Id Irmak, Mats Jacobsen, Sonja Ursula Jensen, A sen, Morten Jorde, Lea Julius, Max Jürgensen Kahl, Jana Frederikke Kessler, Hannah Ketels Kjærsgaard, Tobias Klüver, Jonas Kopf, Meret Krüger, Lilli Kutscher, Ines Lappe, Alina Mali eck, Christine Lorenzen, Robert Maksimovic, cel Meimbresse, Maik-Philip Meinert, Mads M sers Schmidt, Fabian Müller, Johannes Magnus Nebbe, Hannah Nickelsen, Sofie Nielsen, Tom Jana Normann, Gregor von Oettingen, Tjard lina Paßmann, Marvin Pejunk, Carolin Marie Petersen, Kaya Plöger, Christina Rehder, Leon kim Skov Reimann, Lasse Jannik Reimer, Ali ten Roßberg, Anna Schibelle, Leif-Erik Schmi Louisa-Magdalena Scholz, Jonas Siemoneit, V Lukas Heuser Tambo, Maja Tepper, Niklas Th Joran Thomsen, Kimberly Thordsen, Maike T terkötter, Nele Wedehase, Chantal Wiesner, I Wülfsen, Anna-Sophie Zahn.

Husum Danske Skoles dimittender

Clara Marie Andresen, Maj-Britt Baecher, Siir nek Franz Bloch, Nicklas Block, Sereh Boock, Hans Jürgen Carstensen, Merle Christiansen, Natascha Eichner, Lara Friedrichsen, Keike H Henschke, Thyra Jakobsen, Rebekka Jannsen lian Jockel, Jonna Lilge, Lara Lohse, Svenja M Ramona Paulsen, Lars Rickert, Lea Raab, Rich an Schünemann, Pierre Stender, Nora Stühr Thomsen, Leon Vincent Wille, Mats André W hlert, Lina Wunderlich.

Duborg-Skolens dimittender

Haakon Bade, Shauna Lina Charlotte Bertran Anna Lotta Geldschläger, Jana Mavie Haman Jonathan Maximilian Küchenthal, Maja Men der Nielsen, Felix Suwat Owe, Gina Pravato, I lis Rossberg, Lina Seidel, Joke Timm, Dina Ma Wöbke, Sarah Bergholz, Kevin Rene Boose, El Neele-Fee Engel, Dorian Gutschenreiter, Vinc Sophie Harp, Lina Hummel, Leon Iden, Aylin sen, Johanna Jacobsen, Maria Schack Jakobse Jensen, Emily Krohn, Sophie-Marie Krüger, F Johanna Alva Stahl, Bo Leve Sösemann, Bjar Behrami, Ayleen Louis Beier, Mascha Maria K Owe, Lea Celine Perlewitz, Jan Lucca Thümm Rasmus Hansen, Sarah Haas, Zoé Selina Mer Petersen.

A.P. Møller Skolens studenter

Marie Helena Sophie Bensien, Merle Marie C Marianne Feddersen, Melina Hadler, Sarah K orn, Johanne Happich, Katharina Isanowski, Erik Thomas Ambjørn Kühl, Marieke Möller, Ronchini, Janne Lina Stolper, Laura Marie U Venhofen, Lea Westphal, Jacqueline Wilm, K Brandt, Georg Franz, Micha Nathan Fuhr, Eri lipp Carsten Hornung, Vanessa Andrea Kaus semann, Paul Krasemann, Sunik Kilian Kup

Duborg-Skolens studenter.

Cornelius Hansen Skolens dimittender.

Sønder Brarup Danske Skoles dimittender.

Husum Danske Skoles dimittender.

A. P. Møller Skolens dimittender.

Jes Kruse-Skolens dimittender.

Jens Jessen-Skolens dimittender.

elberger, Lasse
hardt, Leonie Gro-
rn Horbank, La-
ckow, Lotte Ma-
stafic, Stina Pawa-
itz, Sophie Hoff-
yra Koch, Jasper
ick, Shanice Mar-
erle Rohde, Ras-
elle Behrendt, Lau-
er Reschke, Mats

zich, Eugen Mar-
er Hein, Julius
n, Tanita Cather-
et Levin Scheil,
olt Andersen, Ose
a-Sophie Carsten-
s-Andresen, Nico-
lat, Malte Wilhelm
dix Jeß, Jesper Ru-
Kroll, Janne Kühl,
Morlin Morzik,
n, Bjarne Paulsen,
ser, Finja Sievers,
tian Sönksen, Vin-

Natalie Aumül-
arie Bock, Michel-
ini, Jaymee Alina
Benno Sebastian
r, Rigmor Bundels,
mes, Justus Jonas
nny Dumbuya, Ne-
Frank, Nane Gerth,
e Gædeken, Luisa
Isak Hardon Han-
scal Heinrich, Tho-
nd, Sarah Christin
ng Hoffmeister,
en, Leonie Hülya
Ann-Riike Johann-
y, Nele Christine
sen, Finn Hendrik
Krasa, Kim Sarah
n Linde, Frigga Lo-
Lara Meier, Mar-
Meng, Elias Mes-
s Müller, Johannes
n Niklas Nissen,
Wiggo Osterloh, Ce-
e Petersen, Finn
a Reichardt, Joa-
na Rohloff, Mor-
tz, Stine Schodlok,
William Steinberg,
iele, Nina Thiesen,
orp, Hanna Un-
one Wietz, Finja

ne Barzel, Jan-
Mara Bossmann,
Jon Christiansen,
attemer, Olivia
Julius Maximi-
atthiesen, Judith
k Schober, Juli-
k, Jeramie Nicklas
illers, Vivien Wo-

n, Mette Clausen,
n, Laurids Klatt,
g, Matti Alexan-
Mikkel Riese, May-
aria Watz, Rhea
ias Christiansen,
ent Göttisch, Zoe
Christin Jacob-
n, Caroline Bruun
ederika Meier,
ne Wietz, Laura
Kjergaard, Alicia
el, Celine Erfurt,
cedes Naß, Patrick

arstensen, Merle
ryhlmand Haged-
Kim-Laura Kohn,
Michelle Noelle
hammer, Jacklin
atna Witt, Niclas
c Hoffmann, Phi-
ch, Johanna Kra-
fer, Kjeld Morten

Mohr, Niklas Nöhring, Marius Norman Quante, Troels Kram-
høft Rasmussen, Jonte Schmiech, Edna Paulina Simson, Chris
Malyn Skirde, Colja Stork, Kira Celine Tapper, Magnus Wilhelm
Werner, Anne Katrin Baltz, Sebastian Frederik Bilinger, Lau-
renz Boysen, Thore Chilla, Maximilian Duus, Ines Fiedler, Ma-
lin Grimm, Leif Hansen, Noirin Kafka, Arved Arik Kauffmann,
Finja Krowinnus, Isabelle Manthee, Lynn Mielke, Emil Mølhøve
Pedersen, Steffen Peters, Lars Petersen, Tomas Ravens, Jeremy
Trott, Saskia Mary-Jane Augustin, Rebecca Beland, Milenna
Chiara Brehmer, Svea Christiansen, Imogen Clausen, Christin
Colditz, Helene Frank, Maj Sophie Freiberg, Jakob Kappert, Jo-
hanna Kersten, Femke Kwoka, Kaja Mangold, Lena Marie Man-
nes, Morlin Lorna Marxen, Melina Vanessa Nikolaus, Frithjof
Ovens, Finja Pörksen, Ester Christiana Quante, Hannah Rieck,
Jule Alicia Ries, Nathalie Rolfs, Kiara Katharina Schwendicke,
Lea Thies, Lilian Thode, Hauke Albertsen, Stine Barz, Nikolaj
Beyer, Teiken Imogen Boyens, Merle Brebeck, Lea Bumann, Ja-
ris Düring, Lou Morris Graham Fölz, Catharina Hohe, Thorben
Lukas Koblitz, Christian Koitzsch, Sven-Erik Lork, Maylin Mah-
mens, Janis Mrosek, Marius Möller, Julian Petersen, Kaija May-
te Strupp, Erik Kasimir Sukkestad, Rieka Witt, Simon Wittig.

Gustav Johannsen Skolens dimittender

Arved Blöcker, Cansu Pinar Degirmencioglu, Denise Kraack,
Hørdur Trygvason, Jasper Lappe, Kilian Poppendicker, Leon
Krüger, Lina Gniosdorz, Lina Heidemann, Lucas Lasch, Milan
Westphal, Nadja Kierk Børsting, Raul Moriana Sigel, Robin De-
muth, Rosa Susan Uldall, Serena-Lavinia Keshya-Sophie Mül-
ler, Vera Diete, Vibeke Hansen, Yessica Yousefi, Zarah Mes-
serschmidt, Anna-Li Christensen Derra, Brandur Holgirsson,
Carina Blaas, Dorian Pascal Bauer, Jacqueline Bischof, Janne
Plöger, Julia Wagner, Kiara Rohde, Kris Flemming Schlund, Lars
Peter Jessen, Malik Kasper Kristiansen, Max Frank Schröer, Mia
Charlotte La Grange, Mikkel Meier Hansen, Morten Schmidt,
Målin Wüstenhagen, Paul Kamphausen, Paul Jonas Schwin-
ger, Peter Streubel Mylin, Rune Thomsen, Charlize Weingandt,
Christoph Borchardt, Jasper Bartelsen, Lona Mohr, Munir Ele-
ano Godau, Sarah Lasch, Sofie Hansen, Celina Jasmin Wie-
bens, Joshua José Köpnick, Larissa Wacker, Mandy Steiner, So-
phie-Marie Sonne Mortensen, Cassandra Schneider, Jule Hein,
Julia Maylin Lund, Lara Robin Kohlhase, Manuel Andresen,
Rika Börner, Alina Hansen, Finn Ole Hansen, Fiona Petersen,
Jan-Henrik Dzykowski, Justine Schlund, Leon Bjarne Kirmis,
Marc Thomsen, Norman Eisenkolb, Sarah Czekalla, Sarah Lynn
Krause, Denise Johannsen, Joana Sofie Falk, Killian Peer Villa-
mor, Kim Leon Bolldorf, Kira Christin Behrensen, Lars Wegner,
Lea Felicia Richter, Mahtob Gholami Haghighifard, Nicole-Marie
Henningsen, Svantje Wachholz.

Sønder Brarup Danske Skoles dimittender

Vienne brehmer, Sarah Gruhlke, Alexandra Karg, Paula Meyer,
Silja Midtgaard Fogt, Carla Plath, Anna Pröter, Lena Schuch, Ka-
trrin Wienecke, Ida Wilda, Lara Stimming, Bjørn Fosket, Chri-
stopher Frick, Niklas Nielsen, Oliver Nissen, Lennart Panje, Ju-
stin Paulsen, Max Schiller, Mika Vieland, Jörn Wienecke, Filip
Ziegler og klasselærer Torben Jensen, Maja Finnern, Kim So-
phie Nauenburg, Justin Jahnke, Nils Gnisa og Lucas Sievers.

Cornelius Hansen Skolens dimittender

Magnus Dybdal Hansen, Gina Möller, Farina Ronchini, Timo
Kulski, Kristian Maschmann, Birger Oehler, Chantal Helmer,
Tabea Otho, Marvin Bäßler, Morten Christiansen, Oliver Dierke,
Jakob Erichsen, Jan Niklas Gerd, Malte Gieseler, Torben Kras-
chon, Silas Nielsen, Kim Henrik Sloth Pedersen, Justin Rath-
mann, Xenia Bippert, Naja Vanessa Dähn, Sara Haß, Iris Kess-
ler, Freja Nommensen, Nina Tams, Christian Brodersen, Leon
Diedrichsen, Alexander Hoppe, Niclas Pless Jensen, Jan Johann-
sen, Malte Kleinert, Nico Klenke, Lukas Marlon Loelf, Timo Sa-
wirucha, Mads Zameit, Vivien Heldt, Maria Hoffmann, Linea
Kopf, Marieke Metzger, Lucia Schmeil, Pia Thiesen, Ilay Tuncer.

Jens Jessen-Skolens dimittender

Mads Dinslage, Michelle Heinecke, Alexander Hirsch, Michelle
Lach, Celina Laß, Lea Rueß, Kevin Thorun, Elinor Voss, Leif Be-
hring, Celina Bohner, Silja Ebsen, Julina Johannsen, Jacob Ke-
telsen, Laura Sophie Roß, Rasmus Thomsen, Emma von Oettin-
gen, Viljo Thiemke, Kristine Voss, Fio:, Bahde, Frederik, Bardt,
Lars Christian, Barzel, Luca Joel, Blazejewicz, Lea, Eder, Justus,
Eikhoff, Torben, Got, Alice, Got, Amelie, Hansen, Ida Marie, Jo-
hannsen, Pia Milena, Keil, Merle, Kromann, Emma Toft, Glenn
Kjartan Krüger, Marie Müller, Magnus Radzio, Sarah Widera,
Rune Barth, Mara Fecker, Flemming Hansen, Kiana Hybsz, Ava
Höfer, Madita Jessen, Tonje Y. Johansen, Dayana Kammin, Fre-
derika Kiy, Mareike Krüger, Ove Lorenzen, Celina Mohrmann,
Jonathan Osterloh, Anna Schmidt.

Læk Danske Skoles dimittender

Martha Andersen, Marvin Bremer, Hendrik Dethlefsen, Em-
ma Maria Dimmer, Kim Soraya Erythropol, Bjarne Tychsen
Hansen, Michelle Heuser, Hjördis Marie Krohn, Niklas Lange,
Niklas Magnussen, Mandy Matthiesen, Finn Nissen, Charlot-
te Nissen, Nadine Prill, Julia Reinhardt, Fabienne Runge, Pay
Sibbersen, Janne Tiedemann, Bente Unglaube, Maximilian An-
ke, Ann-Katrin Bestmann, Tim Brodersen, Hannah Catharina
Christiansen, Mikkel Edling, Cassandra Fiebrandt, Marie Doro-
thea Hanisch, Ronja Hansen, Celine Heyden, Florian Jaksin,
Thale Jessen, Anne Laura Jugert, Matthias Jähde, Sara-Marie
Ketelsen, Lola Lucca Kirchner, Brian Lamm, Rene Martensen,
Julia Marie Maß, Camia Nahnsen, Hannes Petersen, Sven Rei-
mer, Marcel-Mike Rossow, Lennard Steffensen, Lisa Michelle
Terlinden, Max Dennis Kästel, Florian Nissen, Jasmin Wiemer,
Isabelle Sophie Drehmel, Pascal Lemberg, Klara-Tabea Vogt,
Tjalf Behnert, Leve Jacobsen, Lennard Mertineit, Joshua Nis-
sen, Leon Radunz, Inka Schlichting, Line Schulz, Leon Carsten-
sen , Lara L. Andersson.

A. P. Møller Skolens studenter.

Gustav Johannsen-Skolens dimittender.

Duborg-Skolens dimittender.

Læk Danske Skoles dimittender.

Danske og tyske skoleelever fra Lyksborg var på en sejltur sammen, der gik tværs over grænsen.

Sejltur på et 100 år gammelt skib

Sejltur

Eleverne fra Lyksborg Danske Skoles 4. klasse har forleden været inviteret af deres tyske naboskole på en fælles sejltur med den 100 år gamle to-master »Jane«.

Støtte fra Bundeswehr

Turen gik fra Kiel over Sønderborg til Lyksborg og deres lærer, Ragnar von Winterfeld fortæller, at det har været en fantastisk tur hvor eleverne blev rystet rigtigt godt sammen. Turen er blevet sponsoreret af det tyske Bundeswehr, som hvert år støtter projekter med de penge, der indsamles ved salg af ærtesuppe på

byfester mm.

»Jane« er et skib, hvor alt stadig skal gøres med hænderne og således kom eleverne på arbejde med blandt andet at sætte sejl og styre skibet. Det var en skibsrejse på to dage med overnatning på »Lotseninsel« ved Slimynde. Her blev der lavet lejrbrål og selvfølgelig sunget sømandssange.

Lærere i Husum underviser flygtninge

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Frivilligt arbejde

Flygtninge kommer tre gange om ugen for at lære tysk.

Siden påske har to tysklærere på Husum Danske Skole, Nanny Stange og Sven Reinke, undervist flygtninge i tysk. Det gør de sammen med en pensioneret kollega fra en tysk skole. Undervisningen foregår på den danske skole, som også sponsorerer kaffe og te. Holdet består af mellem 15 og 20 flygtninge fra Syrien, Afghanistan, Armenien og Yemen, og de møder op på Husum Danske Skole tre gange om ugen for at blive undervist. Både Nanny Stange og Sven Reinke følte under flygtningekrisen, at de ville hjælpe. Efter et informationsmøde hos Diakonie i Husum besluttede de, at det, de kunne tilbyde, var undervisning.

Ingen chance

- Holdet består af flygtninge fra lande, som egentlig ikke har en chance for at få asyl i Tyskland. Derfor kan de ikke komme på et af de officielle sprogkurser, der er beregnet til flygtningene. Og så er der nogle syrere med, som ikke har gået på de officielle kurser, fortæller Hanna Diallo fra Diakonie i Husum.
- Vi er rigtig glade for vores kursister, siger Nanny Stange.
- De er meget motiveret, og man mærker, at de er glade for, at de har noget at tage sig til, siger hun.
- Og gruppen gør store fremskridt.
- Hvis man sammenligner med, da

Nanny Stange er en af de lærere, der underviser flygtning i tysk i sin fritid.

- vi startede, er det helt tydeligt, hvor meget de har lært. De kunne slet ikke snakke sammen, men nu har de tysk som et fælles sprog, siger Sven Reinke.
- Det er jo klart, når de undervises på en dansk skole, siger Nanny Stange, og Sven Reinke tilføjer:
- De lærer tysk og om tysk kultur, men vi blander også lidt dansk kultur ind. Vi siger »du« til hinanden, og de kender danske traditioner som fastelavn, eller hvordan vi fejrer dansk jul.

God stemning

Kursisterne er fulde af ros til deres

- tre lærere. Der er en god stemning på holdet, og de ved, at de kan spørge om alt, de har lyst til.
- Vi kan selvfølgelig ikke svare på alt, især ikke når det handler om deres asylansøgning. Men der har vi Diakonie som samarbejdspartner - dem kan de trykt henvende sig til, siger Nanny Stange.
- Både eleverne og lærerne på skolen har hilst de nye elever velkommen.
- Vi har forklaret eleverne, hvorfor der pludselig jævnlgt dukker nogle for dem ukendte voksne op på skolen, og nogle kolleger har allerede tilbudt at stå til rådighed som vikarer, siger Nanny Stange.

50 år og ikke færdig med at vokse

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Fødselsdag

Børnehaven i Humtrup præ-senterede ny tilbygning til fødselsdagsfesten.

I starten af juli fejrede Humtrup Børnehave sin 50 års fødselsdag. Som den syvende danske børnehave i Sydslesvig blev den indviet i 1966. Fødselsdagen blev fejret med mange gæster: Både børnehavens og skolens forældre og børn, repræsentanter fra kommunen, den tyske nabobørnehave og venner fra Grænseforeningen i Kolding. Bemærkelsesværdigt var, at også lederne fra alle de andre danske børnehaver i Sydtønder samt fra Husum og Harreslev var kommet denne lørdag for at feste i Humtrup. Desuden var kun en enkelt skoleleder forhindret i at komme.

Godt sammenhold

- Det er da ikke noget særligt, var børnehavelederne i Humtrup, Kirsten Tychsen Hansen, og i Læk, Gitte Jessen, enige om.
- Vi har et godt netværk herude, og det er vigtigt, at vi støtter hinanden, sagde de.
- Der var også en forhenværende børnehaveleder med til festen, nemlig Kirsten Tychsen Hansens forgænger, Margrethe Jessen, og med de to ledere var cirka 49 af børnehavens 50 år afdækket, idet Margrethe Jessen helt nøjagtigt var børnehaveleder i Humtrup i 39 år og otte måneder. Hun boede i sin tid i en lejlighed under børnehavens tag, som sidenhen er blevet inddraget i børnehavedriften.
- Det upraktiske har været, at børnehaven således har haft tre indgan-

Der var fuldt hus til børnehavens fødselsdagsfest.

- ge: en til underetagen og to separate indgange til tagetagen, fortalte Kirsten Tychsen Hansen.
- Men det hører nu fortiden til, for fødselsdagsgæsterne kunne også beundre den nye tilbygning, børnehaven har fået. Den rummer nu indgangen med en stor, lys garderobe. Derved har det været muligt at åbne alle de tre forhenværende indgange, så børnene ikke længere behøver at tage sko og tøj på, når de skal bevæge sig fra et rum til et andet i børnehaven.

- Samtidig har tilbygningen givet os meget mere plads på stuerne, da vi ikke længere behøver at opbevare alle mulige ting på stuerne, fordi der ikke var plads i den gamle garderobe, sagde Kirsten Tychsen Hansen.

Syv børn i starten

Børnehaven startede i 1966 med syv børn, men allerede i 1968 var børnetallet oppe på 24, og pladsen blev trang. De næste mange år lå børnetallet stabilt lidt under de 20.

Med inddragelsen af lederlejlighede-

- den var der også plads til at optage flere børn.
- Samtidig er efterspørgslen på vuggestuepladser jo blevet større i de seneste år. Alle steder i Sydslesvig bygges der vuggestuer, både i vore egne, men også i flertalsbefolkningens institutioner. Når man vil »overleve« som børnehave, er det så godt som uomgængeligt at tilbyde kvalificeret pasning til børn under tre år. Siden oktober 2014 har vi haft vores aldersintegrerede gruppe, som har plads til ni vuggestuebørn, for-

- tælte Kirsten Tychsen Hansen.
- Det bringer selvfølgelig også forandringer med for hele huset.
- Børnehavens personale har set det som en mulighed i stedet for begrænsning, og det har medført mange positive forandringer. Jeg vil gerne sige tak til mine dygtige kolleger her i Humtrup Børnehave. De er med til at give børnene et trygt sted at være, som er fyldt med varme og hjertelighed. De er med til at præge det, vores institution er kendetegnet ved, siger Kirsten Tychsen Hansen.
- Og det var gennemgående hos de mange mennesker, der tog ordet i løbet af fødselsdagsfesten, at der er et stærkt sammenhold omkring børnehaven og med skolen lige ved siden af.

En familie

Børnehaven er familie. Det er en gave, at vi kan sende vores børn herhen, sagde formanden for skolens samarbejdsråd, Jasmin Petersen.

Denne særlige ånd på vestkysten kom også Skoleforeningens dagtilbudschef, Petra von Oettingen, ind på i sin hilsen:

- Netop det vedvarende engagement og imødekommenheden er med til, at der drives rigtig god og meningsfuld udvikling og læring i Humtrup Børnehave. I tæt og klog dialog med alle involverede parter, søges der altid løsninger på udfordringer. Og nej, jeg synes ikke, at der er langt mellem Humtrup og Flensborg, for Humtrup byder hele tiden selv ind med alt det, vi i Flensborg og andre med fordel bør vide om Humtrup. Og det, kære Humtrup Børnehave, skal I have tusinde tak for, sagde hun.

Pasning i ferien

Samarbejde

Skolebørn og førskolebørn kan passes i SdUs Børne- og Ungdomshuse i noget af sommerferien.

Forældre til børn i de danske skoler i Sydslesvig, der har brug for en feriepasning, kan henvende sig til et af Børne- og Ungdomshuse. Skoleforeningen og SdU har indgået en aftale for de børn, hvis forældre ikke i forvejen har søgt om sommerferiepasning i en af Skoleforeningens fritidsordninger, og hvor der nu alligevel er opstået et akut behov.

-Det er noget, vi oplever hvert år, siger skolekonsulent Eberhard von Oettingen.

- Det kan være svært for forældrene at bedømme et behov lang tid i forvejen, og da Børne- og Ungdomshusene jo holder åbent i to eller tre uger af sommerferien, har vi henvendt os til SdU for at få en aftale i stand, siger han.

Og denne aftale kommer altså til at gælde alle børn, uanset om de i løbet af året har været tilmeldt en af Skoleforeningens fritidsordninger eller ej.

- Det er vigtigt at påpege, at ordningen også gælder førskolebørnene. Her har forældrene jo en ekstra udfordring, fordi børnene ikke kan komme tilbage i børnehaverne, når de åbner igen efter sommerferien. Så opstår der et hul, som vi nu kan fylde ud med last minute-ordningen, siger Eberhard von Oettingen.

SdUs områdeleder Guido Petersen henviser til SdUs eller Skoleforeningens hjemmeside for flere oplysninger.

- Vi har lavet en oversigt over vores Børne- og Ungdomshuse, deres åbningstider i sommerferien og telefonnummer. Forældre med et pasningsbehov skal kontakte huset direkte for at reservere en plads. Prisen er 70 euro pr. uge plus madpenge. Lige som det er lidt forskelligt, hvornår og hvor mange uger de enkelte Børne- og Ungdomshuse holder sommerferie, varierer også de daglige åbningstider fra institution til institution, men de fleste åbner mellem kl. 7 og 8 og lukker mellem kl. 16 og 17. Forældrene er ikke knyttet til et bestemt Børne- og Ungdomshus - de må selv vælge, hvor de vil have passet deres barn, siger Guido Petersen.

Tæt på nazisternes forbrydelser

Holocaust

Elever fra Læk går fangernes gang fra banegården i Agtrup til koncentrationslejren i Ladelund.

Siden påske har F7 på Læk Danske Skole beskæftiget sig med national-socialismen. Klassen har taget udgangspunkt i bogen »Damals war es Friedrich«, som omhandler venskab mellem en jødisk og en kristen dreng i Hitler-Tyskland.

Samtidig har klassen beskæftiget sig med KZ-lejren i Ladelund, som kun ligger ti kilometer fra Læk.

De byggede »Betonvejen«

I slutningen af juni besøgte hele årgangen så minstedet for lejren i Ladelund. Og det var en helt særlig tur, idet de 50 elever gik de samme otte kilometer, som fangerne i slutningen af 2. Verdenskrig gik fra banegården i Agtrup hen til lejren. Her ventede forstander på Ladelund Ungdomsskole, Hans Jochimsen, som ofte er guide for danske elev- og

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Hans Jochimsen fortalte de unge om KZ-lejren i Ladelund.

voksengrupper, der besøger minstedet.

Han fortalte eleverne om, hvad det var for et sted, der i 1938 blev oprettet som arbejdslejr i den lille landsby, blandt andet for at bygge den vej, der i dag bliver kaldt »Betonvejen« fra Flensborg til Sønder Løgum. I no-

vember 1944 blev lejren til en underafdeling af KZ-lejren i Neuengamme.

Hans Jochimsen fortalte også om den atmosfære, der måtte have hersket i Tyskland under nazisternes herredømme. En atmosfære præget af frygt, hvor det, at man så den anden vej, var en måde at fortrænge

rædslen på.

- Hvis I tænker på jer selv, har I måske også engang været i en situation, hvor I har set, at en kammerat bliver dårligt behandlet af nogle andre. Men I har set den anden vej, fordi I ikke ville have ballade. Sådan havde rigtig mange tyskere det også, når jøderne forsvandt fra deres lejligheder. De ville ikke se, hvad der skete med dem, sagde Hans Jochimsen.

Berørte elever

Og det var nogle tydeligt berørte elever, der vandrede igennem minstedets udstilling, og mødet foregik ikke uden tårer.

Allerede i midten af december 1944 opgav nazisterne lejren. 300 af fangerne, de fleste af dem hollændere, døde i denne måneds tid.

- Vi kender i dag identiteten af de fleste døde, fordi Ladelunds præst Johannes Meyer så vidt muligt gav de døde en kristen begravelse og noterede deres navne.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Christian Neumeister har godt det rigtig godt som praktikant i Skoleforeningens Teknisk Afdeling.

Skoleforeningen som inklusiv uddannelsessted

Ansvar

Hvert år kommer elever fra Theodor Schäfer Werk i praktik i Skoleforeningen.

Christiane Neumeister har i det seneste halve år været i praktik som elektroinstallatør i Skoleforeningen. Egentlig er Christiane en helt almindelig ung mand. Han er dygtig og motiveret, men han har en ekstra udfordring, fordi han er døv.

- Det er jeg på begge ører, og jeg går rundt med et specielt høreapparat, som delvist er indopereret i siden af mit hoved, fortæller Christiane Neumeister.

Høreapparatet gør, at Christiane kan høre næsten alt. Kun engang

imellem, for eksempel, når han arbejder i en børnehave, hvor der er mange forskellige støjkilder, kniber det.

- Men så går vi bare ud foran døren og taler arbejdet igennem, siger Skoleforeningens elektriker, Daniel Boeck, som sammen med Skoleforeningens it-elektriker Carsten Tiedemann sørger for, at Christiane Neumeister lærer mange nye ting.

Svært at finde praktikpladser
Praktikken er en del af Christiane Neumeisters uddannelse som elektroinstallatør med energi- og bygningsteknik som hovedområde/speciale. Uddannelsen tager han hos Theodor Schäfer Werk i Husum, som tilbyder uddannelser til unge med

særlige udfordringer og handicap.

For lederen af Skoleforeningens tekniske afdeling, Dirk Clausen, er det et vigtigt signal at sende, at Skoleforeningen hvert år er med til at uddanne unge fra Theodor Schäfer Werk.

- Det kan være rigtig svært at finde praktikpladser for disse særlige unge, selv om de er rigtig dygtige, fortæller Dirk Clausen.

- Som almennyttig forening har Skoleforeningen et særligt ansvar, for hvis ikke vi er med til at give unge med særlige udfordringer en chance, hvem skal så gøre det, siger Dirk Clausen.

- Det er en ægte win-win-situation. Vi får hvert år motiverede praktikanter, og de unge får et indblik i

et meget bredt felt af opgaver, siger han.

Og det er netop det, Christiane Neumeister har oplevet.

Mangfoldigt arbejde

- Arbejdsområderne er meget forskellige. Vi måler og lægger nye el-ledninger. Vi tester elektronisk udstyr og lamper. Og så er der et helt andet område, der hedder it-elektronik, som jeg også arbejder med, siger han.

For Christiane Neumeister var det den rigtige beslutning at uddanne sig i et beskyttet arbejdsmiljø som Theodor Schäfer Werk, selv om han måske kunne have taget en helt almindelig uddannelse.

- I Theodor Schäfer Werk starter

man med et grundforløb, hvor man kan snuse til forskellige uddannelser. Først efter et år vælger man sig ind på et fagområde, fortæller den kommende elektroinstallatør.

Daniel Boeck vil rigtig gerne forlænge praktikken med Christiane Neumeister.

- Vi er i gang med at forny hele elektronikken i den kommende fritidsordning ved Jens Jessen-Skolen. Christiane har været med fra starten, og det ville være dejligt, hvis han fik lov til at gøre arbejdet færdigt, siger Daniel Boeck.

Men i bund og grund handler det om, at der er brug for ham på byggepladsen - og det føles rigtig godt, siger Christiane Neumeister.

Sydslesvigerene bidrager positivt i det danske samfund

Merværdi

Undersøgelse viser at sydslesvigere klarer sig godt på det danske arbejdsmarked.

For første gang undersøges sydslesvigernes bidrag til det danske samfund, og de første resultater viser, at sydslesvigere i Danmark kan være en sand gevinst for Danmark. De bidrager positivt til det danske samfund.

Danskerne fra syd for grænsen er særligt gode til at finde et arbejde. Bedre end danskerne. Dimittender med sydslesvigsk baggrund har

nemlig lavere ledighed end dimittender med dansk og international baggrund, lyder konklusionen på undersøgelsen af ledighed i årene efter endt uddannelse.

Det viser undersøgelsen, der er foretaget i juni 2016 af analysevirksomheden Moos-Bjerre & Lange.

Klarer sig godt

At ledigheden for sydslesvigiske dimittender er lavere end for både dimittender med dansk og anden international baggrund betyder, at personerne med sydslesvigsk baggrund hurtigere tilbagebetaler deres uddannelse, bidrager til samfunds-

økonomien gennem skat og samtidig trækker mindre på offentlige ydelser.

Konklusionen på undersøgelsen glæder generalsekretær Jens A. Christiansen, Sydslesvigsk Forening (SSF).

- Det er glædeligt sort på hvidt at se, at de unge, der tager til Danmark for at uddanne sig og virke i det danske samfund, klarer sig godt og også er en gevinst for Danmark, siger han.

Særlig bånd

For de sydslesvigiske dimittender var den gennemsnitlige ledighedspro-

Fakta

Gennemsnitlig ledighed for dimittender 3 år efter endt uddannelse:

Danske dimittender: 7,1%
Internationale dimittender: 6,3%
Sydslesvigiske dimittender: 5,4 %

cent på 5,4% - hele 24% lavere end danske og 14% lavere end internationale dimittender. Undersøgelsens tal

viser den gennemsnitlige ledighed tre år efter endt uddannelse for dimittendårgangene 2009-2013.

Jens A. Christiansen mener, at der ligger flere forklaringer bag: »For det første kigger vores unge i Sydslesvig i retning af Danmark, som de føler et særligt bånd til. De er derfor motiverede for at gøre det godt. For det andet spiller det ind, at de har dobbelte kompetencer, fordi de udover god dansk uddannelse og kultur også har en stor sproglig, kulturel og samfundsmæssig forståelse for Tyskland, som jo er Danmarks største eksportmarked.« siger han.

FOTO: PRIVAT

Fest for de små prinsesser og prinser i Jørgensby Børnehave.

Da ridder Jørgen befriede Jørgensby

Fest

»Der var en gang for længe siden en ung og modig ridder ved navn Jørgen, der befriede den del af Flensborg, der i dag hedder Jørgensby, fra en meget farlig drage«.

Sådan lyder den fortælling, som igennem de seneste århundreder er blevet overleveret fra dagtilbudsleder til dagtilbudsleder i Jørgensby Børnehave.

Fortællingen er årsag til, at der

hvert år afholdes en dragefest med masser af små riddere og prinsesser.

Lopperne sang, og troldene fortalte om Tørneroses tid. På gøglermarkedet var der både dåsekast og lykehjul, og gøglerne fra førskolegruppen underholdt med en ildsluger, stærke mænd, en linedanser og en farlig løve. Til det efterfølgende ædegilde var der snobrød, popcorn og grillmad. Der var nok mad til alle, så ridderne ikke behøvede at kæmpe om den.

FOTO: PRIVAT

Førskolebørnene i Ørsted Børnehave.

Førskolebørnene blev smidt ud

børnehaver

Forleden fejrede børnene i Ørsted Børnehave deres traditionelle »udsmidning« af førskoleeleverne. Med skole-kræmmerhuset i hånden var de fem kommende skoleelever godt rustet til at starte i 1. klasse på Treja Danske Skole efter sommerferien. Alle forældre og venner var invite-

ret, da udsmidningsdagen også var dagen for børnehavens sommerfest med dansk musik og god mad. Selv vejret havde gæsterne på deres side. Børnehavens samarbejdsråd og forældrene delte gaver ud. Det blev til en bogkasse og fodboldmål til børnene og en udflugt til personalet.

Et udvekslingsår i Sydslesvig

Udveksling

Dansk udvekslingselev vender hjem efter et år i Sønder Brarup.

Siljas Midtgaard Fogt havde forleden sin sidste skoledag på Sønder Brarup Dansk Skole. Hun dimitterede sammen med kammeraterne i 10. klasse, for nu at vende hjem til Danmark. Silja har nemlig været udvekslingselev, en af de første i Sydslesvig.

For Silja har det været en spændende udfordring at gå i en dansk skole og bo i Sydslesvig. Hun har i hele perioden boet privat hos en familie, der har børn på skolen og i børnehaven. Især det tyske sprog været en udfordring, Silja er indgået i undervisningen på lige fod med de øvrige elever i klassen og deltog også i den afsluttende skriftlige tyskeksamen, som hun bestod.

Flere regler

I forhold til at gå i skole i Danmark har Silja noteret sig, at man i Sydslesvig har kortere skoledage og flere regler. Silja fortæller, at i Danmark får man ofte fri i stedet for at få vikar. Og ringetiderne er der et mere afslappet forhold til.

Det har for Silja virket som om, at man i Sydslesvig sætter større fokus på hovedfagene (dansk-tysk-matematik-engelsk), og at de andre fag ikke er så vigtige. I Danmark er alle fag lige vigtige, fortæller hun. Hun føler, at lærerne i Sydslesvig forklarer mere, specielt i matematik. Der har hun i Danmark oplevet, at hvis man ikke forstår en opgave, så går

FOTO: PRIVAT

læreren bare videre alligevel. Morgensangen har hun oplevet som hyggeligt.

Silja har tidligere, i Danmark, prøvet at komme som ny elev til en anden skole, men det var sammen med en hel masse andre elever, der også var nye. På Sønder Brarup Danske Skole kom Silja som den eneste nye ind i en klasse, der havde gået sammen i tre år. Hun har især fundet én god veninde, og ind i mellem har hun følt at klassen var opdelt i grupper, der kunne være lidt lukkede.

Fodbold

I sin fritid har Silja i dette skoleår spillet fodbold i Holsten Kiel, hvortil hun er kørt med toget. Hun opleve-

de, at hun i en periode ikke måtte spille, for der var problemer omkring hendes spillerlicens. Så hun spillede først sin første kamp efter jul. Hun føler, at pigefodbold ikke er så »respekteret« i Tyskland som i Danmark. I vinters måtte holdet bl.a. træne på en parkeringsplads.

Det har været en oplevelse at være gæstebarn i en »helt ny familie«. Men også lidt anstrengende en gang i mellem. Silja vidste ikke meget om det danske mindretal, inden hun kom, og mindretallet er langt større end hun troede. Silja synes, det har været sjovt at være »udlænding«, og hun er glad for de bekendtskaber, hun har fået.

Frisland igennem 1000 år

Frisik

Risem Schölj havde en emneuge om livet i Nordfrisland i dag og for mange år siden.

Den dansk-frisiske skole i Risum/Risem Schölj arrangerede forleden en frisisk projektuge. Eleverne var blandt andet på en bustur tværs igennem den nordfrisiske historie fra herrehuset Hoyerswort til et nutidigt frisisk fåreostemejeri.

- Vi har været igennem 1000 år med Frislands historie, siger skoleleder Jørgen Jensen Hahn.

Dertil hører selvfølgelig også en tur ud på havet, så hele skolen var også en tur med skibet Rungholt i Vadehavet inklusive et besøg på hal-ligen Langenæs.

Hjemme på skolen var der værkstedsaktiviteter med fedtsten, rav, bueskydning og middelaldermad. Der blev også bygget en smedje, som man havde dem for 300 år siden.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Der var mange værkstedsaktiviteter under emneugen.

- Det frisiske er ikke kun sproget. Der er en sammenhæng mellem vores kultur, egnen, sproget, det nutidige og historien. Og det er denne

sammenhæng, vi vil formidle til eleverne, siger Jørgen Jensen Hahn.